

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 05.12.1962, sp. zn. 5 Co 556/62, ECLI:CZ:MSPH:1962:5.CO.556.1962.1

Číslo: 60/1963

Právní věta:

Utrpěl-li pracovní úraz brigádník při práci v zemědělství, odpovídá za škodu vzniklou při výkonu brigády nebo v přímé souvislosti s ním, podnik, jehož zaměstnancem brigádník je, jde-li o brigádu organizovanou podnikem, závodním výborem ROH základní organizace nebo orgánem jiné společenské organizace v rámci patronátní činnosti. Vykonával-li však brigádník práce v zemědělství na základě svého individuálního závazku, odpovídá za pracovní úraz zemědělský podnik, pro který brigádník v době pracovního úrazu pracoval.

Soud: Městský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 05.12.1962

Spisová značka: 5 Co 556/62

Číslo rozhodnutí: 60

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Pracovní úraz

Předpisy: 67/1956 Sb. § 55

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se dožadoval odškodnění za pracovní úraz, který se mu přihodil dne 21. srpna 1959 jako brigádníku pracujícím toho dne na státním statku. K pracovnímu úrazu došlo při vykládání slámy z vozů na stoh; se žalobcem, který stál na stohu, se kus stohu utrhla a žalobce i s utrženou slámou se zřídil na zem; stěžoval si hned na bolesti v noze, kulhal a od té doby na brigádě již nepracoval.

Svůj nárok žalobce uplatnil žalobou jak proti podniku, jehož zaměstnancem je, tak i proti státnímu statku, pro který brigádnické práce vykonával.

Obvodní soud pro Prahu 1 jeho žalobu proti podniku, jehož zaměstnancem žalobce je, zamítl s odůvodněním, že nešlo o dobrovolnou výpomoc (brigádu) organizovanou podnikem v rámci patronátní činnosti. Když pak zjistil, že žalobce jako brigádník skutečně pracovní úraz utrpěl, uznal žalovaný nárok proti Státnímu statku plně opodstatněným, ježto tento žalovaný se své odpovědnosti ani zčásti, a tím méně zcela, nezprostil.

Rozsudek napadl odvoláním žalobce a druhý žalovaný.

Žalobce souhlasil se zjištěním soudu prvního stupně, že odpovědným za jeho pracovní úraz je druhý žalovaný. Namítal však, že soud prvního stupně pochybil, nezavázal-li solidárně k náhradě též prvního žalovaného. Po názoru odvolatele není tato solidární závaznost zákonem vyloučena a nelze též přehlédnout, že dne 21. srpna 1959 byla ze strany prvního žalovaného zorganizována brigáda, ustanovená podle závazku plynoucího podniku z plnění patronátní smlouvy. Že tato brigáda v posledním okamžiku byla dirigována na jiné místo než na patronátní statek v Podbořanech, není podstatné.

Druhý žalovaný měl námitky, týkající se vlastního základu věci. Nebyl přesvědčen o tom, že by vůbec k pracovnímu úrazu došlo. Jednak nejsou o tom žádné záznamy, nebyl sepsán ani záznam o úrazu, jednak žalobce se o svém úrazu nikomu nezmínil. Sjel-li pak žalobce po stohu, pak jednal na vlastní nebezpečí, porušil sám bezpečnostní předpisy. Stoh byl totiž budován stupňovitě, takže sestup byl bezpečný a nebylo třeba přistavovat ani žebřík. Nebyl-li na místě žebřík, je nerozhodné.

Městský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Odůvodnění:

Soud prvního stupně správně zjistil, že dne 21. srpna 1959 došlo k pracovnímu úrazu žalobce. Výtky odvolatele, druhého žalovaného, napadajícího odvoláním správnost hodnocení výsledků dokazování, jsou liché. Svědci výslovně potvrdili, že se žalobcem se utrhla roh stohu a že se skulil po stohu i s balíkem slámy na zem, že bezprostředně poté žalobce dalším svědkům se svěřovala, že úraz utrpěl, dával před nimi zřetelně najevo, že následky úrazu již pociťuje a svědci viděli, že žalobce kulhal. Výtky odvolatele, že by soud prvního stupně stavěl jen na domněnkách, jsou nesprávné. Spíše je tomu u tohoto odvolatele, který napadá správnost výpovědí svědků pouhým svým opačným tvrzením, aniž toto tvrzení nějak prokazuje.

Tak je tomu i s tvrzením tohoto odvolatele, že i kdyby žalobce pracovní úraz utrpěl, zavinil by si ho sám. Soud prvního stupně správně a způsobem zcela postačujícím zjistil, že brigádníci nebyli tehdy vůbec ze strany pracovníků statku nějak instruováni, poučeni a kontrolováni. Nelze podceňovat ani to, jak to činí druhý žalovaný, že nebyl namísto žebřík a že proto pracovníci ponecháni při práci jen sami sobě, vystupovali na stoh z kabiny přistaveného automobilu. Odvolatel tudíž neprokázal své zproštění odpovědnosti ve smyslu § 2, 3 zák. č. 150/1961 Sb.

Že nebyl hned pořízen záznam o úrazu, je pak nerozhodné, byla-li existence pracovního úrazu prokázána jinak. O tento případ pak šlo v souzeném případě.

Odvolací soud ztotožňuje se pak se zdůvodněním napadeného rozsudku, že žalobní nárok je plně opodstatněn proti druhému žalovanému, naproti tomu je první žalovaný odpovědnosti zproštěn.

Podle § 12 odst. 1 zák. č. 150/1961 Sb. náleží nárok na náhradu škody způsobené úrazem také osobám, které jsou činny pro socialistické organizace v poměru obdobném pracovnímu. Pod tuto skupinu se zařazují i tzv. brigádníci.

Podle § 23 vyhl. č. 7/1962 Sb., které je ustanovením ryze speciálním, odpovídá brigádníku za škodu vzniklou pracovním úrazem při výkonu brigády organizace, pro kterou brigádník v době pracovního úrazu pracoval. Podle správného zjištění soudu prvního stupně žalobce byl v době pracovního úrazu brigádníkem, pracujícím pro druhého žalovaného. Výjimkou ze zásady, uvedené v § 23 odst. 2 věta první cit. zák., je jen ten případ, že jde o dobrovolnou brigádu, organizovanou podnikem, závodním výborem ROH základní organizace nebo orgánem jiné společenské organizace, v rámci patronátní činnosti.

Smyslem § 23 cit. vyhl. je, aby zásadně za úraz odpovídala organizace, pro kterou práce byla vykonána, to je v tomto případě státní statek. Výjimka z této zásady, podle níž je odpovědný podnik, který organizuje brigádu (ať již sám nebo prostřednictvím společenských organizací), je odůvodněna tím, že v tomto případě má vysílající podnik k brigádě zcela jiný vztah, než k brigádám vykonávaným na základě individuálního závazku zaměstnance, resp. organizovaným národním výborem. Nelze přehlédnout, že patronátní závazek, týkající se zemědělských brigád, vytváří zcela jiné, užší vztahy mezi vysílajícím podnikem a zemědělským závodem, pro něž je práce jako dobrovolná výpomoc vykonávána. V zemědělském podniku, nad nímž má vysílající podnik patronát, se zpravidla neplní jen pracovní závazek, ale i politické a jiné úkoly. Proto má vysílající podnik k takové brigádě užší vztah než k ostatním brigádám. Sám vysílání organizuje, a to zpravidla podle předem stanoveného plánu. Vzhledem k tomu, že jde o závazek podle patronátní smlouvy, je povinen podnik vyvinout takové organizační úsilí, aby závazek byl splněn v předem dohodnutém rozsahu a v předem stanoveném termínu podle potřeby zemědělského podniku. Také zpravidla (a na takové případy vyhláška především myslí) je brigáda v rámci patronátu organizována tak, že je předem vytčen plán, kolik zaměstnanců v tom či onom týdnu bude vysláno, a je dokonce určen plán i jmenovitě podle osob. Je pak starostí samotného podniku, aby tento plán dodržel a pak ovšem činnost na takové patronátní brigádě je skutečně v jistém směru plněním úkolů vysílajícího podniku. K jiným zemědělským brigádám však podnik takový vztah nemá a bylo by proto protismyslné, aby za případný úraz odpovídal.

Z provedených důkazů vyplývá, že k úrazu došlo při dobrovolné pracovní výpomoci (brigádě), a to jak plyne z výpovědí svědků při brigádě zemědělské, která vypomáhala při žních; tato brigádní činnost žalobcova nebyla jeho normální pracovní náplní. Byl tedy žalobce nepochybně brigádníkem ve smyslu § 23 odst. 1 vyhl. č. 7/1962 Sb.

Z výpovědí svědků pak dále vyplývá, že zaměstnanci prvožalovaného podniku uzavírali individuální závazky na zemědělské práce ještě dříve, než byla uzavřena patronátní smlouva, která se týkala pomoci státnímu statku v Podbořanech. Tam také týdenní brigády podle hlášení potřeby státního statku, které bylo prováděno vždy předem zajížděly. V týdnu okolo 21. 8. 1959 však tento státní statek brigádu nepotřeboval. Na pokyn ONV zaměstnanci prvožalovaného podniku, kteří plnili své individuální závazky, jeli pak na jednodenní brigádu na žalovaný státní statek. S tímto státním statkem podnik neměl uzavřenou patronátní smlouvu. I když proto ze strany tohoto podniku byla vypravěna skupina pracovníků (brigádníků, kteří uzavřeli individuální závazky, jimiž podložili splnění patronátní smlouvy), nejde ze strany podniku, prvního žalovaného, o výkon této patronátní činnosti, vykonají-li nakonec tito pracovníci - brigádníci, práci pro jinou socialistickou organizaci než patronát. Tak je tomu i v tomto případě, kde brigáda byla vykonána, třeba podle rozhodnutí v poslední chvíli pro státní statek K. Je pak rovněž nerozhodné, že tento kolektiv brigádníků vždy zajížděl jen na patronátní státní statek Podbořany a jen právě 21. 8. 1959 zajel na státní statek K. Patronátní smlouva, jak již ostatně pojem zřetelně naznačuje, vyžaduje plnění obou smluvních partnerů v rámci této smlouvy. Tak to správně dovodil i soud prvního stupně. Tím odpadá i úvaha o tom, zda zákon vylučuje či nevylučuje solidární odpovědnost. Odvolací soud ovšem kvůli úplnosti podotýká, že i v tomto případě lze souhlasit se stanoviskem soudu prvního stupně, který správně vyzvedl speciálnost ustanovení § 23 cit. vyhl., resp. i výjimku podle odst. 2 věty druhé cit. zák. ust.